

Beszéd az Ügyészek Napján
Budapest, 2013. június 11.

Tisztelt Legfőbb Ügyész Úr! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Magyarország megújításának idejét éljük. Megújul a magyar állam, megújulnak intézményei, megújulnak törvényei. Megújulnak, hogy a nemzet a rendszerváltoztatásban megélt emberöltő után, megújíthassa a maga életét.

E munkában fontos szerep jut az igazságszolgáltatásnak, s benne az ügyészségnek. E munka célja az, hogy jobban, gyorsabban, hatékonyabban a törvény betűjének és szellemének leginkább megfelelő módon teljesíthessék a küldetésüket.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Száznegyvenkét éve hirdette ki az uralkodó az első magyar ügyészségről szóló törvényt. Ez, az 1871. évi XXXIII. törvénycikk a maga korában rendkívül modern és előremutató törvény volt. A jelentős középkori hagyományokkal rendelkező ügyészi tevékenység a polgári állam kialakulásával új lendületet kapott, egységes és jól szervezett keretek közé rendeződött. Az ügyészség fejlődése minden korszakban alapvetően egy célt szolgált: az állam büntető igényének professzionális érvényesítését. Mégis egyes korokban eltérő megoldásokat talált a cél elérésére.

2012-ben nemcsak Magyarország Alaptörvénye lépett hatályba, hanem vele a sarkalatos törvények is – így az igazságszolgáltatásra vonatkozó jogszabályok is. Mint a kiegyezés után, most is új jogszabályi keretet kapott az ügyészség, sőt megújult hatásköreivel napjaink hazai és nemzetközi elvárásaihoz igazodott.

Szeretném hangsúlyozni: ez utóbbi kritériumot komoly és szigorú – talán nem teljesen méltányos, a szakmai kereteket meghaladó politikai felhangokkal tarkított – nemzetközi vizsgálat is megállapította. Az ügyészségre vonatkozó új normaanyag a demokratikus standardokkal kapcsolatos megmérettetésben is kiállta a próbát.

Az Országgyűlés elnökeként alkalmam volt az elmúlt évben végigkísérni az ügyészség tevékenységét az új törvények életre keltésében. Előljáróban engedjék meg, hogy másfél év távlatából megállapítsam: az új alkotmányos háttérrel és a sarkalatos törvényekkel felvértezve az ügyészség stabilan megtalálta a helyét az államszervezetben és valóban az igazságszolgáltatás közreműködője lett – és itt mindkét szónak súlya van.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ha a legfőbb ügyészre és az ügyészségre vonatkozó feladatokra az elmúlt másfél év távlatából visszapillantunk, a közjogi, alkotmányos szerepből adódó feladatok mellett a szervezeti és szakmai büntető és büntetőn kívüli tevékenységről emlékezhetünk meg.

Az ügyészség alkotmányos helyét maga az Alaptörvény jelöli ki: az igazságszolgáltatás közreműködője. Működése során másrészt a többi hatalmi ággal: a törvényhozó és a végrehajtó hatalomszervvel kell együttműködnie. A demokratikus kontroll tekintetében kiemelten fontos, hogy a legfőbb ügyész (vagy helyettese) folyamatosan, a legmagasabb szakmai szinten tesz eleget a parlament előtti megjelenési kötelezettségének és válaszol a képviselők kérdéseire.

Emellett a jogalkotásban való részvételét emelném ki és egyben jelezném, hogy a jogalkotó szervek számára fontos visszajelzések érkeznek az igazságszolgáltatás szerveitől, a döntéshozatal minden fázisában. Az a gyakorlati tapasztalat, elméleti tudás, amelyet közvetíteni tudnak a rájuk vonatkozó vagy általuk alkalmazott jogszabályok megalkotása során, nélkülözhetetlen a jogalkotók számára.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az ügyészség alkotmányos státusából következik, hogy a bíróságokkal és a büntető igazságszolgáltatás más szerveivel való együttműködés is új tartalommal telt meg. Látjuk, hogy még nemzetközi relációban is komoly érdeklődést váltott ki a bírósági ügyteher ésszerűbb elosztásával kapcsolatos törvényi szabályozás. Emellett azonban a büntető

igazságszolgáltatás egyszerűsítését és gyorsítását szolgálják az olyan eszközök, mint a tárgyalás mellőzésére tett indítvány, vagy a bíróság elé állítás intézménye.

Az Országgyűlés számára megküldött 2012. évre vonatkozó beszámoló számadataiból jó látható, hogy amikor csak az anyagi és eljárási jogszabályok lehetővé teszik, az ügyészek élnek ezekkel a jogosítványokkal, hiszen az összes vádelemelések több, mint negyven százalékában került sor ilyen eszköz igénybe vételére.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Magyarország alkotmányos és államigazgatási szervezetének megújulását követte az ügyészi szervezet is. Szinte automatikus átalakítás volt szükséges a járási rendszer újra-alakulásával, hiszen az 1983-ban még a diktatúra alatt megszüntetett államigazgatási szint visszahozatalát a szakma régóta sürgette. Az elmúlt évben láttuk azonban, hogy az ügyészségben nemcsak a jogszabályi kötelezettségek hoztak szervezeti átalakulást. Itt elsősorban a katonai ügyészségek megszüntetésére és az állományok a rendes ügyészi szervezetbe való beolvasztására gondolok. A nagy szervezeti reformok korában véleményem szerint ez, és általában az ügyészségi szervezeti változások olyan jó példák, amelyek mintaként szolgálhatnak minden olyan vezető számára, aki ésszerű és hatékony szervezet kialakítását tervezi.

A hatékonyság a jogász tevékenység ilyen kiemelt területén pedig elsősorban pontosságot, precizitást és időszerűséget jelent. Az ügyésznek büntetőjogi főtevékenysége körében, mint közvádlónak, nemcsak alkotmányos kötelezettsége, hogy nemcsak az emberi jogok, de a sértettek és az elkövetők érdekének védelmében is a lehető legmagasabb szinten végezze tevékenységét. Amellett is fontos ezt hangsúlyozni, hogy a bűnügyi statisztika tavaly újra növekvő bűncselekmény számot mutatott. Elismerésre méltó a kilencvenhat százalékos váderedményesség is, amelyhez közeli eredményeket minden éves beszámolóban örömmel olvasok.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az ügyészi büntetőjogi tevékenység széles palettájáról egy elemet emelnék ki. Magyarország számára jelentős nemzetközi és hazai jogszabályi kötelezettségek vonatkoznak a korrupció elleni küzdelemre, azaz az integritás elérésére. Ezt a feladatot hazánkban egyformán minden hatalmi ágnak el kell látnia – a maga eszközeivel és szerepében. Ezért kapnak helyet e tevékenységben az Országgyűlés, a Kormány és az egyes igazságszolgáltatási szervek. Az ügyészségre azt a feladatot rója a jogszabály, hogy működjön közre a korrupciós bűncselekmények egyébként is nagyon nehéz és hatalmas szakmai kihívást jelentő felderítésében és lássa el azok vádképviselőit. Látva, hogy a katonai ügyészek a korrupciós ügyek felderítésében, e nyomozások felügyeletében, illetve vádképviselőit is részt vesznek, és hogy a Központi Nyomozó Főügyészség rendelkezésre nagyobb erőforrás áll ennek a munkának az elvégzéséhez, kijelenthetjük: a feladatot nagyon komolyan vette az ügyészség.

A büntető jogon kívüli terület alakult át a legjobban az új sarkalatos törvények nyomán. Üzenet értékű az a reform, amely az ügyészség közjogi és magánjogi eszközrendszerét immáron a demokratikus alapértékekhez igazította hozzá. Azzal, hogy a felügyeleti hatáskör visszaszorult az ellenőrzés keretei közé, s hogy az ügyészi vizsgálat középpontjába a szubjektív egyén helyett az objektív közérdek került, valóban jogállami eszközöket teremtett az ügyészségről szóló sarkalatos törvény.

A nemzetközi gyakorlatban is elismert büntetőjogon kívüli ügyészi eszközök gyakran jelentenek nagy szakmai kihívást. Olyan jogsértéseket kell helyrehozni, amelyek ellen sokszor maguk az érintettek sem tudnak vagy akarnak fellépni, mint például a termőföld tulajdonjogának jogellenes megszerzése vagy az úgynevezett lakás-maffia ügyek, illetve az uzsorás szerződések elleni küzdelem.

Az új törvények által teremtett új jogosítványokat az igazságszolgáltatás más szerveinek is el kellett ismerniük. Azt, hogy az ügyészség végre a büntető után a polgári és közigazgatási igazságszolgáltatásban is stabil helyére illeszkedett be, a bíróság maga tanúsítja például az ügyész perképességének megítélését tartalmazó jogegységi határozatában, vagy a növekvő számú amicus curiae megkeresésekben.

Tisztelt Legfőbb Ügyész Úr, Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Száznegyvenkét év távlatából a modernkori és polgári állam ügyészségének a legfőbb célja az első törvény kihirdetéséhez képest nem változott. Az ügyészség továbbra is a magyar jogérvényesítés és jogvédelem egyik legfontosabb tartó oszlopa. Bármilyen ügykörben is kap hatáskört a szervezet, feladata mindig az alkotmányos rendeltetésének betöltése marad. Az ügyészségnél mérhető és évről-évre növekvő állampolgári bizalmat kivívni nem volt egyszerű – és megtartani sem lesz könnyű!

Köszönöm azt a munkát, amit a magyar állam képviselőjében az igazság érvényre juttatásáért a jogszolgáltatás keretében elvégeztek. Köszönöm azt az elkötelezett és sokszor megfeszített munkát, amit az Önökre bízott terület megújításáért tettek.

Kívánom mindenekelőtt Önöknek és minden honfitársunknak, hogy sikerrel teljesítsék küldetésüket!